

(3)

EROTEMATATA

in Physica Aristotelis.

PARISIIS,

*Apud Thomam Richardum, sub Bibliis aureis,
è regione collegij Remensis.*

I S S S.

[illegible][illegible]

Quot igitur sunt

EROTEMATA

et methodus, ac demonstratio harum rerum esse dici potest.

Quot igitur principia rerum naturalium sunt, siue elementa potius dici mauiis? Tria, materia scilicet, forma, et priuatio.

Quare tria tantum, et non plura neque pauciora? Quia nec prima contraria plura possunt duobus esse, nec eorum potest esse nisi vnum subiectum.

An vero elementa rerum quatuor, vulgo nota, esse non concedes? Sunt quidem elementa haec quatuor mixtorum corporum principia sed non prima. Nam et haec elementa, cum generari corrumpique possint, simplicia dicenda non sunt, eque principiis certis, ut mox dicam, composita videri cuilibet, si decipi ac falli opinione sua nolit, sanè debent.

Quum elementa sint haec tria, habent ne rationes constituendi rem compositam diuersas? habent: materia enim et forma per se constituunt compositum, materia quidem ut subiectum, forma ut quae in subiecto existens, rem naturalem conficiat. Priuatio autem per seipsa nihil conficit, sed per accidens tantum. Exemplo quidem ita horum necessitas principiorum ostenditur, cum ex sanguine caro fit, aut sanguis in saniem conuertitur, materiam eandem esse necessario, putatur. Forma quidem eadem non manet. Carnis enim forma aspectu ipso à sanguine differt, nec non sanies aliam speciem pra se ferre, aliam sanguis censetur. Quod si quemadmodum forma, ita materia quoque eadem non esset, quomodo ex illo sanguine caro facta dici posset, cum nihil eius, ex quo factum dicitur, praeterea quicquam su-

Haec enim quod dicitur... Quot igitur principia rerum naturalium sunt, siue elementa potius dici mauiis? Tria, materia scilicet, forma, et priuatio. Quare tria tantum, et non plura neque pauciora? Quia nec prima contraria plura possunt duobus esse, nec eorum potest esse nisi vnum subiectum. An vero elementa rerum quatuor, vulgo nota, esse non concedes? Sunt quidem elementa haec quatuor mixtorum corporum principia sed non prima. Nam et haec elementa, cum generari corrumpique possint, simplicia dicenda non sunt, eque principiis certis, ut mox dicam, composita videri cuilibet, si decipi ac falli opinione sua nolit, sanè debent. Quum elementa sint haec tria, habent ne rationes constituendi rem compositam diuersas? habent: materia enim et forma per se constituunt compositum, materia quidem ut subiectum, forma ut quae in subiecto existens, rem naturalem conficiat. Priuatio autem per seipsa nihil conficit, sed per accidens tantum. Exemplo quidem ita horum necessitas principiorum ostenditur, cum ex sanguine caro fit, aut sanguis in saniem conuertitur, materiam eandem esse necessario, putatur. Forma quidem eadem non manet. Carnis enim forma aspectu ipso à sanguine differt, nec non sanies aliam speciem pra se ferre, aliam sanguis censetur. Quod si quemadmodum forma, ita materia quoque eadem non esset, quomodo ex illo sanguine caro facta dici posset, cum nihil eius, ex quo factum dicitur, praeterea quicquam su-

IN PHYSICA ARIST.

perfit? Ita artificio quodam rebus compositis, ex quadrato
ligno si triangulum factum pronuncio, materiam, id est,
lignum idem numero esse oportet: eadem igitur trabs est,
cum materia rationem sustinet, quæ formam antea qua-
dratam habuit, deinde triangulam suscipit. Ita materia
eadem in effectis naturalibus, quæ prius speciem sanguinis
præ se ferebat, postea verò carnis formam recipit, eademque
materia, quæ prius sanguinis, deinde saniei aut puris ap-
pellationem sortitur. Materia itaque causa est, ut verum
sit, cum hoc ex illo, ut saniei ex sanguine, ex ficulno Mer-
curium, fieri dicimus. Forma autem est causa differentia,
qua id quod generatum est, naturam peculiarem habeat,
ac separatam ab ea forma qua abolita ipsa in materiam
eamdem inducta est. Quo enim ad trabem aut lignum at-
tinet, nulla est differentia, sed quo ad formam attinet, tra-
bem aliud aliudque factam esse ac generatam intelligo, ut
propter triangularem formam aliud ex trabe, quam prius
erat factum intelligo. Prius enim quadratam habebat for-
mam. Ita propter formam saniei, non propter materiam,
quæ communis utrisque est, sanguini & saniei, aliam fa-
ctam rem, quam prius erat, iudico. Largitur itaque mate-
ria, ut sanies ex sanguine generari possit: forma, ut sanies a
sanguine differre dici queat. Priuatio autem, ut pro san-
guinis forma, saniei species in materiam inducatur, præ-
bet. Quibus exemplis principiorum usus & ratio perquam
dilucidè, ut cernis, representatur.

*Quid est materia? Subiectum cuiusque mutationis pri-
mum, ex quo fit aliquid, cum insit per se & non secun-
dum accidens.*

Forma quid? Est quæ largitur essentiam, nomen & definitionem rei compositæ, quæ substantia rei naturalis dici-

IN PHYSICA ARIST.

Prophe

4 **Cur.** Propter formam enim res quaelibet ab alia differt. Nam videre atque intueri licet in vniuersa rerum natura, cuiusque speciei propriam ac singularem definitionem constare. Quot enim herbarum, quot arborum differentia? quanta lapidum metallorumque dissimilitudo? quae animalium discrimina? quanta rerum omnium varietas? ut ob formarum diuersas ac multiplices effigies mundum recte κόσμος Græci appellare videantur, quum in isto tanquam naturæ apparatu quodam, atque exornatione mirabili, omnis generis res, formarumque multitudo, ac varietas propè infinita sensibus nostris obiiciatur.

Quotuplex forma? Vna est, quæ ut res substantia dicatur, præstat, quas Græci ὑποστάσεις μορφὰς appellant, ut forma leonis, vrsi, animatorum atque inanimorum: denique formæ omnes, quibus quod substantiæ quædam sunt, acceptum referunt, ut beryllus, smaragdus, quercus, pinus. Harum enim quaelibet ob suam formam, substantia dicitur, qua differt à quacunque re alia, non secundum accides quoddam. Aliæ formæ accidentia dicuntur, quarum infinita prope modum in re quacunque inesse possunt, cum interea vnicam res quaelibet formam, qua substantia quædam dicitur, obtineat. Formæ quidem eiusmodi à Græcis συμβεβηκότα dicuntur.

Quot modis dicitur ab Aristotele εἰτελέχεια? Tribus. aut enim εἰτελέχεια est imperfecta, ut κίνησις: aut perfecta, ut εἶδος rei compositæ perfectæ, aut ut consequens ἐπέγεια quædam. Prima, ut calefactio, quæ fit adhuc & generatur in aqua. Secunda, ut caliditas facta in aqua. Tertia, ut calefactio quæ agit, & vires suas in aliud extendit. Hæc

Quotuplex forma?
 Quotuplex forma? Vna est, quæ ut res substantia dicatur, præstat, quas Græci ὑποστάσεις μορφὰς appellant, ut forma leonis, vrsi, animatorum atque inanimorum: denique formæ omnes, quibus quod substantiæ quædam sunt, acceptum referunt, ut beryllus, smaragdus, quercus, pinus. Harum enim quaelibet ob suam formam, substantia dicitur, qua differt à quacunque re alia, non secundum accides quoddam. Aliæ formæ accidentia dicuntur, quarum infinita prope modum in re quacunque inesse possunt, cum interea vnicam res quaelibet formam, qua substantia quædam dicitur, obtineat. Formæ quidem eiusmodi à Græcis συμβεβηκότα dicuntur.

Quibus vocibus

forma eidos dicitur... forma eidos dicitur... forma eidos dicitur...

EROTEMATA

τῆς ἐντελεχείας divisio, in Aristotelicis libris vsum habet maximum.

Quibus vocibus formam Aristoteles appellat? His quæ sequuntur. Vocat enim aut εἶδος, aut μορφή, aut ἐντελεχείαν, aut ἐνέργειαν, aut ἐξίτη, aut si qua sunt alia his similia in significando nomina.

Subiungit etiam formam... Subiungit etiam formam... Subiungit etiam formam...

Rursus forma quoduplex? Quædam incorporea, ut intelligentia, siue vīs: quædam corporea, ut Physicæ formæ, quarum quædam sunt naturales, quædam technicæ, ut forma domus, lateris, tigni.

Propter formam... Propter formam... Propter formam...

Quare materia habetur pro principio? Propter formarum mutationem, & omnino propter motum, qui esse sine materia nō posset. Ut enim artifices sine materia nihil efficiunt, ita natura etiā semper ex alio quopiā, quod formam in se capere possit, architectatur aliquid. Istud verò materiam primam esse oportet, quæ in potentia sit ad formas in se recipiendas, quemadmodum truncus aptus est, ac potest in se Praxitelis opera formam Iouis recipere. Quæ forma sine materia aliqua effici nullo modo potest. Ex eo verò quod omnino non est, nihil prorsus generari posse, omnium Physiologorum sententia verissimum habetur. Materia igitur, ex qua res generentur, necessario fuerit in rebus naturalibus.

Ex eo verò... Ex eo verò... Ex eo verò...

Non autem cognoscitur, quoniam forma omni destituta priuatque secundum se est. quemadmodum enim quod colore caret, videri nequit, atque inuisibile dicitur: ita quod forma substantiali omni orbatum est, non intelligibile rectè appellatur. Quod enim propriè definitur ac intelligitur, forma substantialis est. Quocirca Plato etiam ingeniosè admodum in Timæo spurium materiæ intelle-

Non autem... Non autem... Non autem...

IN PHYSICA ARIST.

Etum appellauit, cum per se ipsa non intelligatur, sed res-
pectu formae tantum percipiatur.

Quare forma tertium dicitur principium? Quoniam
materia neque per se ipsa, neque cum priuatione constituit
aliquid. Quare cum necessario res naturales sint compo-
sita, eam sanè compositionem materiae & formae acceptam
referri par est.

Est ne materia notio aliqua, & per se intelligitur? Nul-
la secundum se ipsius cognitio est, sed respectu tantum for-
mae, quam eius notionem Aristoteles ἀνάλογον vocat, Plato
νόθον λογισμόν.

In rebus his, quae ex his elementis nascuntur, quodnam
generari per se dicitur? Neque materia sane neque forma,
cum principia sint, & propterea ex alio non sint producta,
generari dicuntur per se. Principia enim ex aliis non pro-
creantur, sed id quod ex utrisque compositum est, proprie
generari, & fieri ex aliis dicitur, cum antè non exiterit.

Quodnam mouendi principium in rebus eiusmodi sta-
uitur? Natura, quae ex congressu & coitione materiae &
formae in composito resultat.

Quid est natura? Est aptitudo quaedam & ἐπιτηδεύσις
ad motum & quietem eius in quo est, & per se, non secun-
dum accidens.

Natura quot modis dicitur? Vocabuli huius vsus &
ad materiā & formam traduci potest: Ad formam tamen
hec appellatio magis spectare videtur, quoniā quoad motus
efficentiam incomparabiliter materiam formā superare exi-
stimatur. Materia enim solum est, ut patitur: formae au-
tem agere, & efficere aliquid, & mouere officium est.

B

Quare
forma tantum dicitur principium, quoniam materia neque per se ipsa, neque cum priuatione constituit aliquid. Quare cum necessario res naturales sint compositae, eam sanè compositionem materiae & formae acceptam referri par est.

Nam
materia per se non intelligitur, sed respectu formae tantum percipiatur.

Materia
secundum se ipsius cognitio est, sed respectu tantum formae, quam eius notionem Aristoteles ἀνάλογον vocat, Plato νόθον λογισμόν.

Principium
in rebus his, quae ex his elementis nascuntur, quodnam generari per se dicitur? Neque materia sane neque forma, cum principia sint, & propterea ex alio non sint producta, generari dicuntur per se.

Natura
quodnam mouendi principium in rebus eiusmodi statuitur? Natura, quae ex congressu & coitione materiae & formae in composito resultat.

Quid est natura?
Est aptitudo quaedam & ἐπιτηδεύσις ad motum & quietem eius in quo est, & per se, non secundum accidens.

Natura
quot modis dicitur? Vocabuli huius vsus & ad materiā & formam traduci potest: Ad formam tamen hec appellatio magis spectare videtur, quoniā quoad motus efficentiam incomparabiliter materiam formā superare existimatur.

Materia enim
solum est, ut patitur: formae autem agere, & efficere aliquid, & mouere officium est.

Formae
autem agere, & efficere aliquid, & mouere officium est.

Formae
autem agere, & efficere aliquid, & mouere officium est.

EROTEMATA

Quid est quod dicimus secundum naturam alicui inesse? Sunt ea, quæ secundum se rebus naturalibus insunt natura, & quæ rem naturalem consequuntur. ut homini maxime secundum naturam est, ratione & consilio vitam suam instituere, ac gubernare prudentia: lapidi secundum naturam inest, deorsum cadere, ut igni sursum atque in sublime extolli.

Interest ne physici, ut causarum conditiones & differentias exploratas habeat? Sanè quidē. Nam res naturales ex causis, quibus efficiuntur, constant, ex quarum cognitione rerum ipsarum scientiam venari solemus. Quare cum Physicæ auscultationis methodus quedam sit ac scientia, ipsa quidem causarum in hoc genere explicationem non repudiat.

Quot igitur causarum genera? Prima harum diuisio tanquam in genera summa fit, in causas per se, & per accidens.

Quot per se causa? quatuor: Materia, ex qua res fit: Forma, quæ dat & largitur coposito essentiã, siue & tota: Efficiens, quæ primo mouet: Finis, gratia cuius res mouetur.

Suntne causarum alia differentia quedam? Quid vetat?

Quid est fortuna? Est causa per accidens eorum quæ secundum propositum & voluntatem aguntur euentorum, quæ tamen raro eueniunt. Euenta enim quedam sunt, quæ semper necessario eueniunt, ut exoriri solem, pro eo, ut Philosophorum opinio fert, & calum circunuertere, & id genus alia, quæ inter res sempiternas haberi solent.

Quedam frequenter, quæ eide xódyca Græci, Latini contingentia euenta nominant, ut effectus naturales omnes.

Handwritten notes in the top left margin, including 'Natura' and 'causa'.

Handwritten notes in the middle left margin, including 'Interdum' and 'causa'.

Handwritten notes in the bottom left margin, including 'Prima' and 'causa'.

Handwritten notes in the middle left margin, including 'Ex' and 'causa'.

Handwritten notes in the bottom left margin, including 'Causarum' and 'causa'.

Handwritten notes in the middle left margin, including 'Suntne' and 'causa'.

Handwritten notes in the bottom left margin, including 'Quid' and 'causa'.

IN PHYSICA ARIST. 6

Illorum enim effectuum causa impediri possunt. Non enim semper ex spermate fit animal. Quaedam raro, ut fortuita, & que casu accidunt, quae neque sunt necessaria neque frequentia euenta.

Quid Aristoteles & Plato de fortuna sentiunt? num eodem modo? Ut mihi quidem videtur. Plato enim Deum cum occasione & fortuna omnia humana gubernare. Aristoteles autem fortuna, quae in humanis actionibus cernitur, causas ad mentem diuinam, quae humana melior & praestantior omnibus partibus esse dicitur, refert ac reducit.

Quomodo differunt casus & fortuna? Ut genus & species. Fortuna enim ad homines & deospeioris solum spectat. Casus ad ea quorum actio non est secundum deospeioris.

Natura fortuitone agit? Non sane, quoniam naturae opera non raro, sed frequenter eodem progressu conficiuntur, fortunaeque definitio illi omnino non quadrat.

Quid est, quod nonnulli ex Poetis, vel Poetarum similibus philosophis iactitant sermone, Deum supernas res administrare, inferna fortunae comittere? Mouit illos homines harum rerum quidem constantia, quae in deteriore statu nunquam relabuntur, superiorum scilicet, ut vicissim inferiorum instabilitas, & quae semper generationis corruptionisque vicissitudine eundem statu naturae retinere non possunt, quibus tamquam in pelago semper fluctuari non mentem diuinam, sed fortunam tanquam διαχορηξασθαι adhibuerunt. Fortasse quod hanc naturae in varias species mutationem tanquam inuolucris fabularum tegerent, & Thetida, & Protea, Vertumnumque consinxerunt, praesertim verò maris atque Oceani deos illos arbitrati sunt,

EROTEMATA

Cui rlaq

rium & unitatem cum idem sit interuallum, istud tamen rationum duarum particeps est, ut binarius ad unitatem comparatus nominet rationem interualli duplam, unitas collata binario ratione interualli subduplam denominet.

Cui itaque rationi praesertim definitio motus astipulatur? Illi imprimis, secundum quam moueri res motu dicitur. Motus enim imperfecta cum sit ἐντελέχεια, in te, quae patitur motum, praesertim inesse dicitur, ut definitio ostendit, quanquam altera ratione, quae à motrice sumitur facultate, carere non possit, quae motrix facultas est actualis, vel eo qui est secundum formam, vel qui secundum virtutem, quale illud quod patitur, potest esse, nondum verò est, ut caliditas ignis, quae in aquam se protendit, aquam (potentia calidam) calefcentem actu efficit.

Quotuplex itaque efficientia in rebus mouentibus esse dicitur? Duplex. etenim est quaedam secundum formam agentis, ut calor cum procreat calorem: quaedam secundum virtutem. Agentium secundum virtutem sunt quae homonymos, sunt quae synonymos efficiant & moueant. ὁμωνύμως efficiunt virtutes caelestes, συνωνύμως virtutes seminū, quas diuinis virtutibus Galenus comparat, vocans illas formatiuas. Aristoteles etiam caelesti substantiae similem virtutem hanc indicat, cum inquit: πάντων μὲ γὰρ τῷ σπέρματι ἐνὶ πάρχαι ὁπερ ποιεῖ γόνιμα εἶναι πὰ σπέρμαπα, τὸ καλὸν καὶ θερμόν. τὸ δ' ἔδδ' ἐστὶ πῦρ, ἔδδ' τοιαύτη δύναμις ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ἐμφοριλαμβανόμενον ἐν τῷ σπέρματι, καὶ ἐν τῷ ἀφρώδει πνεῦμα, καὶ ἡ ἐν τῷ πνεύματι φύσις ἀνάλογος ἔσται τῷ πᾶσι τοῖς στοιχείοις. Id est, in seminibus omnibus inest vis quaedam efficiens ut semina sine ad generandum efficacia, quae vis caliditas quaedam semi-

Handwritten marginal notes in Greek and Latin script, including phrases like 'Motus enim imperfecta' and 'Cui itaque rationi'.

Handwritten marginal notes in Greek and Latin script, including phrases like 'Quotuplex itaque efficientia' and 'Agentium secundum virtutem'.

Handwritten marginal notes in Greek and Latin script, including phrases like 'Aristoteles etiam caelesti substantiae' and 'similem virtutem hanc indicat'.

IN PHYSICA ARIST.

*nis d'ici consuevit: que neque ignis est, neque facultas eius-
modi ignea, sed istud quod semini insitum est, & spiritus,
qui in spumosa seminis materia abditus latet, istius qui-
dem spiritus natura assimilis formæ celesti indicatur.*

Est ne infinitum vnum in natura corpus, aut corpora numero infinita? Minime getium. Nam si vnū esset, tum istud nullo loco comprehenderetur: sed corpora naturalia omnia loco certo continentur, atque ad loca certa feruntur. infinitum itaque esse corpus non potest. Neque numero etiam, cum locorum continentium species certæ sint, ac numero quodam definitæ, vt supra, infra, ante, retro, dextrū, sinistrū. Cum itaque loca sint numero finita, in locis etiam posita corpora numero finita esse oportet.

Cum itaque actu corpus nullum in natura infinitum
extet, quænam infiniti ratio apud omnes celebrata est? Il-
lud, cuius ratione infinitum statuitur, secundum potentiam
est in magnitudine & numero, illius quidem secundum
diuisionem in partes semper secabiles, huius verò secun-
dum augmentationem & accumulationem numerorum.

Qua res magna in partes semper secabiles diuiditur, est
quidem diuisio illa non in partes certæ alicuius quantitatis,
inequalis autem proportionis, sed in eas partes, quæ ad to-
tum suum non semper eandem mensuram obtinet, æqua-
lem verò semper proportionem in diuidendo sequuntur.

Quot modis demonstrari potest, lineas in minima non
posse diuidi? Duobus, mathematicè scilicet & physicè: quo-
rū prior ostēdi potest ex eo, q̄ diameter quadrati ad costam
sit ἀλογος: alter secundū cōpositionem, cū in sexto physicorū
ostenditur, nullum continuum ex infecabilibus componi.

Qua inter Lamo

[illegible][illegible]

Supra Infra
 2669 non est videri per spiritantia Cum
 2670 non est videri per spiritantia Cum
 2671 non est videri per spiritantia Cum
 2672 non est videri per spiritantia Cum
 2673 non est videri per spiritantia Cum
 2674 non est videri per spiritantia Cum
 2675 non est videri per spiritantia Cum
 2676 non est videri per spiritantia Cum
 2677 non est videri per spiritantia Cum
 2678 non est videri per spiritantia Cum
 2679 non est videri per spiritantia Cum
 2680 non est videri per spiritantia Cum
 2681 non est videri per spiritantia Cum
 2682 non est videri per spiritantia Cum
 2683 non est videri per spiritantia Cum
 2684 non est videri per spiritantia Cum
 2685 non est videri per spiritantia Cum
 2686 non est videri per spiritantia Cum
 2687 non est videri per spiritantia Cum
 2688 non est videri per spiritantia Cum
 2689 non est videri per spiritantia Cum
 2690 non est videri per spiritantia Cum
 2691 non est videri per spiritantia Cum
 2692 non est videri per spiritantia Cum
 2693 non est videri per spiritantia Cum
 2694 non est videri per spiritantia Cum
 2695 non est videri per spiritantia Cum
 2696 non est videri per spiritantia Cum
 2697 non est videri per spiritantia Cum
 2698 non est videri per spiritantia Cum
 2699 non est videri per spiritantia Cum
 2700 non est videri per spiritantia Cum

[illegible]

Agmbadine In L ho tempo
muy pto e de hcmi pto m jo the ne
tuo vda de dai pto qd dui hcmi pto pto
Quar de

[illegible]

Pumila Quod Dum Et

Quia Corpora
Quia quidem in natura sunt corpora
naturalia quodammodo in se habent
in se naturalia quodammodo in se habent
in se naturalia quodammodo in se habent

In una quaque re est aliquid in se habens
In una quaque re est aliquid in se habens
In una quaque re est aliquid in se habens

EROTEMATA

Postquam tractatus est de primis
Postquam tractatus est de primis
Postquam tractatus est de primis

Quare Physica loci naturam inuestigat? Quia corpora naturalia sunt alicubi & certis locis disposita, quorum

locorum vis quadam in natura eximia est, ut res posita ac collocata in istis, corruptione vacent, extra vero ea loca producta & corrumpantur.

Quid est locus? Est superficies corporis continentis immobilis primo.

Quotplex locus? duplex, proprius & communis.

Item naturalis & non naturalis rei locus, ut igni supra in

mundo esse naturale est: infra autem, & in centro, contra

naturam locus est. Item circumscribens locus, ut corporum

est: & definitus, qui eorum est, quæ sine occupatione corporali hic sunt, & non alicubi, vel non sunt ubique: quo

modo secundum Theologos angeli in loco esse dicuntur.

Deus autem nulla ratione loco circumscribitur. Cum enim

sit infinitæ virtutis ac potentia, ubique eum esse necesse est,

quemadmodum Theologi verissimè religiosissimèque dicere mihi videntur.

Quomodo calum in loco esse dicitur? Per accidens.

Nam propter centrum (quod per se in loco est) in loco esse

dicitur. Calum enim rotundum corpus est, eius autem centrum terra esse dicitur. Ut autem moveri secundum predicamentum ubi possit, nō opus habet loco per se, sed nihilominus ita moveri, cum in loco per accidens solum existat, potest. Ad lationem enim, qua motionem ex vno ubi in aliud fertur corpus, loco per se, cuiusmodi definitus est, non opus esse videtur. Quanquam ut per se locum constituat Theologi, Abraxis etiam calos fabricant, Empyreos & Cry-

In quatuordecim locis sunt corpora naturalia
In quatuordecim locis sunt corpora naturalia
In quatuordecim locis sunt corpora naturalia

Est Superficies

Quid est superficies? Superficies est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Superficies est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Superficies est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quid est locus? Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quotplex locus? duplex, proprius & communis. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Item naturalis & non naturalis rei locus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

ut igni supra in mundo esse naturale est. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

infra autem, & in centro, contra naturam locus est. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Item circumscribens locus, ut corporum est: & definitus, qui eorum est, quæ sine occupatione corporali hic sunt, & non alicubi, vel non sunt ubique: quo modo secundum Theologos angeli in loco esse dicuntur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Deus autem nulla ratione loco circumscribitur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Cum enim sit infinitæ virtutis ac potentia, ubique eum esse necesse est, quemadmodum Theologi verissimè religiosissimèque dicere mihi videntur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quomodo calum in loco esse dicitur? Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Per accidens. Nam propter centrum (quod per se in loco est) in loco esse dicitur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Calum enim rotundum corpus est, eius autem centrum terra esse dicitur. Ut autem moveri secundum predicamentum ubi possit, nō opus habet loco per se, sed nihilominus ita moveri, cum in loco per accidens solum existat, potest. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Ad lationem enim, qua motionem ex vno ubi in aliud fertur corpus, loco per se, cuiusmodi definitus est, non opus esse videtur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quanquam ut per se locum constituat Theologi, Abraxis etiam calos fabricant, Empyreos & Cry- Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

stos. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quid est locus? Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Est superficies Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quid est superficies? Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Quotplex locus? duplex, proprius & communis. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Item naturalis & non naturalis rei locus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

ut igni supra in mundo esse naturale est. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

infra autem, & in centro, contra naturam locus est. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Item circumscribens locus, ut corporum est: & definitus, qui eorum est, quæ sine occupatione corporali hic sunt, & non alicubi, vel non sunt ubique: quo modo secundum Theologos angeli in loco esse dicuntur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

Deus autem nulla ratione loco circumscribitur. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus. Locus est illa pars corporis, quæ est in contactu cum aliis corporibus.

IN PHYSICA ARIST.

Et ne vacuum

stallinos, ne citra locum corpus caeleste moveri, fateri ipsis
neceffe sit.

Est ne vacuum, id est, dimensio & spatium quodam
non repletum corpore? Nullum est, quoniam causa, quare
sit, nulla esse videtur. Deinde si per hypothesein esse statua-
tur, aliquid in non tempore per hoc spatium vacuum fer-
ri poterit, quod nullo modo potest fieri. Neque verendum
est, ne si vacuum tollatur, corpora se mutuo penetrent: nam
in motu, qui secundum locum est, molliora durioribus sem-
per cedunt, locumque illis praebeant. Neque rarefactio aut
condensatio ob id aufertur, cum vacuis spatiolis non opus
sit ad eas perficiendas natura ipsi, sed materia varietas, ac
potentia, ut omnium contrariorum, ita istorum etiam capax
est, raritatis scilicet & crassitiei.

Tempus quid? Est numerus motus secundum prius &
posterius. Tempus enim mensura quaedam est non magni-
tudinis, sed motus, qui super magnitudine fit, quae duratio
& diuturnitas quaedam motionis est.

Quomodo intelligitur tempus? Natura nobis inest, ut
diuturnitatem siue durationem aliquam animo metiamur,
quae sine animadversione aut cogitatione motus non potest
percipi. Esto enim quod motus nos penitus lateat, tum tem-
poris etiam rationem nullam offerri nobis comperiemus.
Res enim & magnitudo ipsa, neque prius, neque posterius,
quae durationem includant per se, obtinebit. Ex motus ita-
que divisione in prius & posterius tempus animo percipies,
non si magnitudinem in prius & posterius divides, diu-
turnitatem ipsius mente poteris aestimare. Hec atque si-
miles rationes nos inducunt, sine motu temporis ratio-

C

Ipsum Nunc

EROTEMATA

nem non posse intelligi.

Quidnam illud est, secundum quod motus dividitur in prius & posterius? Ipsum nunc, quod anima percipitur, quod subiecto quidem unū est, rationes tamen habet duas.

Capit enim rationem prioris, & posterioris, secundū quas rationes, divisio motus, si contingat, temporis natura constituitur. Et quemadmodum re ipsa extra animam motus

ad mobile se habet, ita nunc ad tempus in anima. Mobile enim motum describit, atque idem est, rationes tamen easdem, cum fertur, non habet, itēque ex mobili ad motus intelligentiam traducimur. Ita quod in tempore fertur, nihil assignari potest, quā Nunc, quemadmodum in motu

nihil designatur, deprehenditurque, quod demonstrari possit, quā mobile quod fertur. Partes enim præteritæ motus evanuerunt, partes futurae nondū sunt. nihil itaque quā id, quod mutatum est, ostenditur. Ita in tempore neq; præteritum demonstrabis, neque futurum, sed præsens solum,

atque instans designaveris. Analogia itaque ipsius instantis a mobili, & temporis a motu recte ab Aristotele describitur.

Ipsum Nunc unde creatur? Ex eo quando intellectus motum cogitatione vel dividit vel coniungit. Quorum in motu quolibet infinita cogitari possunt, quemadmodum puncta infinita in linea esse potentia dicuntur.

Nunc ipsum estne pars temporis? Non, quemadmodum neque punctum lineæ.

Quomodo igitur Nunc tempus creat, atque eius naturam constituit, cum pars ipsius non sit? Dicitur illud quidem respectu motus. Si enim divisio lineæ in puncto su-

perat

ut

ut

Si præsens

Ipsum Nunc

Si præsens

Ipsum Nunc

perficiem efficeret, cum punctus creare superficiem dici
posset. Ita motus si per prius Nunc & posterius cogitatrice
anima diuiditur, eo modo id quod prius motus erat, propter
hanc diuisionem, tempus dicitur. Illa autem omnis obscuri-
tas in harum rerum intelligentia versatur in eo, quia tem-
poris definitio, & quid est, non omnino absque numeran-
te anima consistere potest.

Secundum quem motum temporis natura constituitur?

Secundum primi mobilis motum, quoniam is, cum sit velo-
cissimus, reliquorum motuum mensura merito habetur.

Nam quod minimum in quolibet genere est, id optimo iu-
re reliquorum mensura censetur. Breuissimus autem mo-
tus is est, qui perniciosissimus, sicuti primi calis motus, quare
aliorum motuum mensura aestimari debet. Ex eo itaque
motu mensuram secundum tempus reliquorum arripit.

Quam ob causam Aristoteles recte dixisse videtur, cum
inquit, $\chi \delta \eta \chi \kappa \iota \nu \eta \sigma \iota \nu \tau \eta \alpha \pi \lambda \eta \kappa \iota \nu \eta \sigma \iota \varsigma \chi \tau \eta \tau \alpha \chi \iota \tau \eta \chi \rho \iota \nu \omicron \mu \upsilon$: $\omicron \lambda \iota$
 $\mu \epsilon \tau \rho \nu \gamma \alpha \rho \alpha \upsilon \tau \eta \epsilon \chi \epsilon \iota \chi \rho \acute{o} \nu \omicron \nu$. Id est, profecto motu omnem sim-
plici perniciosissimoque diiudicamus: nam is minimum tem-
pus habet, quo mensuratur.

Quare corruptionis potius quam generationis causa re-
pus existimatur? Quoniam motus natura rem quamlibet
ut sui similis ne existat, efficit. Est enim, ut Aristoteles in-
quit, $\kappa \iota \nu \eta \sigma \iota \varsigma \phi \acute{o} \varsigma \epsilon \chi \epsilon \delta \iota \mu \epsilon \tau \rho \iota \circ \nu \tau \eta \varsigma \theta \epsilon \iota \alpha \varsigma$. Motus autem mensu-
ra, tempus est. Quare & tempus res commutat potius quam
conseruat.

Quo pacto tempus esse dicitur, cum eius partes actu
non sint: Neque enim prateritum, neque futurum esse pu-
tatur actu, quorum alterum euauuit, alterum nondum est.

Quia hmp

Secundum

Quamquam

Quare Cor

Quo Puto C ii

Indrae

Plato Temp. 16 Phoenice & Syria. Diff. 7. m. in quibus
 De sum. ju. qu. 1. m. 1. n.
 EROTEMATA. P. 1.

Quare sempiternæ res tempore non incluse existi-
mantur? Propterea quod tempore non mensuratur earum
diuturnitas: Quod cum sint extra mensurationem suæ
durationis, extra tempus etiam æternas esse putandum est,
ut scilicet ea duratione consistant, quæ per vocabulum æwos
exprimitur. æwos autem ab æwæ vel æwæ dictus est.

Quænam sunt illa, quibus imprimis motus tanquam
partibus propriis consummatur? Tria sunt. Primum vnde
motus incipit, qui terminus à quo nominatur. Alterum
in quem desinit motio: & dicitur, in quē motus pergīt, ter-
minus. Tertium, id in quo motus existit, subiectum scili-
cet, & res.

Quid est augmentatio? Prioris quantitatis in corpore animalis distensio. Fit autem motus is non sine nutritione, ac secundum partes quaslibet. Cum enim caro aut os augetur, quamlibet minimam eodem tempore particulā grandiorē fieri necesse est, ut quēadmodum totum augeri, ita particula quaelibet etiam grandior fieri tumentiorque exi-

Augmentat in nobis nobis fima ad aua ad vntanigba. 7. d.
 fac mure quia no la auger p singl p amale ppropio vntanigba.
 In respect aua pua pult pua ad mure pua no vntanigba.

De Motu p. m. & m. p. h. 342

IN PHYSICA ARIST.

II

Quemadmodum

stimetur, quemadmodum in motu locali etiam, cum totum
mouetur, quamlibet etiam partem eodem tempore eodem-
que spatio moueri necesse videtur. In aliis verò motibus
cum totum mouetur, partes simul omnes moueri necesse
non est, ut alteratione: Nam priores, deinde ordine quodam
reliquæ partes totius quod alteratur, alterationem capiunt.
Quod verò augeat, nutrimentum dicitur, quod tale potentia
est, quale id quod augetur actu. Augmentatio quo pacto
fieri dicatur, in primo περ γενέσεως & φθορᾶς Aristotelis li-
bro reperies. huius propositi non est, cuncta (ut aiunt) ad
vium refecare. Diminutionis opposita est definitio.

Alteratio quid est? Quando manente subiecto eodem
sensibili, ratione quarundam affectionum contrariarum res
mouetur, ut cum ex sano egrotum fit corpus, ex albo palli-
dum aut nigrum. Quando verò subiectum sensibile idem
numero non maneat, corruptio hæc, non verò alteratio dici
debebit.

Quare secundum substantiam motus non est? Propte-
rea quod, ut dictum est, motus omnis necessario subiectum
habet actu existens, sed generatio & corruptio, cum sub-
iectum earum non sit ens actu, neque idem secundum sub-
stantiam, à principio, quo moueri incipit, vsque ad finem,
ea re motus non dici, sed mutationes quædam debent se-
cundum formas substantiales. Cum verò ex non leone fit
leo, & ex non quercu quercus gignitur, eiusmodi transitio
cum motus non dicatur, quomodo tandem appellabitur?
Mutatio scilicet, quæ momento temporis fit, ea tamen sine
motu nunquam constare queat. Generationes enim corru-
ptionesque sine alterationibus esse non possunt.

C iij

hoc quod in motu locali etiam, cum totum mouetur, quamlibet etiam partem eodem tempore eodem-que spatio moueri necesse videtur. In aliis verò motibus cum totum mouetur, partes simul omnes moueri necesse non est, ut alteratione: Nam priores, deinde ordine quodam reliquæ partes totius quod alteratur, alterationem capiunt.

Quemadmodum
Alteratio quid est? Quando manente subiecto eodem sensibili, ratione quarundam affectionum contrariarum res mouetur, ut cum ex sano egrotum fit corpus, ex albo pallidum aut nigrum. Quando verò subiectum sensibile idem numero non maneat, corruptio hæc, non verò alteratio dici debebit.

Quare secundum substantiam motus non est? Propterea quod, ut dictum est, motus omnis necessario subiectum habet actu existens, sed generatio & corruptio, cum subiectum earum non sit ens actu, neque idem secundum substantiam, à principio, quo moueri incipit, vsque ad finem, ea re motus non dici, sed mutationes quædam debent secundum formas substantiales.

Quædam
Mutatio scilicet, quæ momento temporis fit, ea tamen sine motu nunquam constare queat. Generationes enim corruptionesque sine alterationibus esse non possunt.

IN PHYSICA ARIST.

12

tum τὸ μεταξὺ definit. Cum enim res mobilis in eo est, unde moveri incipit, nodum moveri dicitur, neque cum in eo est, quo proficiscitur: moveri itaque nisi in eo, quod interiaceret, nequit. Quare medij natura, ut definitione explicaretur, non modo ex usu fuit, sed necessaria etiam eius cognitio censeri debet.

Medium actūne an potentia dari assignarique potest?

In quibusdam actu designari potest quoddam, in quibusdam vero potentia solum. In coloribus enim pallidum nominari potest, quæ proxima post albedinem constituitur. In qualitatibus, frigiditate scilicet & caliditate, tepidum. In locis naturalibus, is qui proximè ignem sequitur, quo aër continetur, concava ignis superficies. In quibusdam verò indefinitum est specie medium, ut in motibus animalium secundum locum. Porro autem quodcunque tandem hoc sit, diuidi ut possit, necesse est, extrema cum insecabilia sint, continua sibi esse non possunt: Quod si medium, quod extrema interiaceret, diuidi non posset, insecabilia continuum quoddam efficerent: quod fieri nō posse, deinde demonstrabimus. In his itaque quorum medium specie definitum non est, primum actu, in quod moueatur, nominari nequit: in aliis autem (ut dixi) nominari potest, ut calidum prius in tepiditatem transit quàm frigiditatem, & album in pallidum interdum prius conuertitur quàm in nigrū. Medium verò indiuisibile esse nō oportet: nam quod mouetur, adeoque iam primum moveri incipit, parum est in eo, unde moveri incipit, partim in eo, ad quod mouetur. in medio itaque partim est, quia primum omnium per medium transit, quàm ad extremum peruenit.

Summum Medium

Medium est quoddam quod inter albedinem et nigrum est. Quod si medium, quod extrema interiaceret, diuidi non posset, insecabilia continuum quoddam efficerent: quod fieri nō posse, deinde demonstrabimus. In his itaque quorum medium specie definitum non est, primum actu, in quod moueatur, nominari nequit: in aliis autem (ut dixi) nominari potest, ut calidum prius in tepiditatem transit quàm frigiditatem, & album in pallidum interdum prius conuertitur quàm in nigrū. Medium verò indiuisibile esse nō oportet: nam quod mouetur, adeoque iam primum moveri incipit, parum est in eo, unde moveri incipit, partim in eo, ad quod mouetur. in medio itaque partim est, quia primum omnium per medium transit, quàm ad extremum peruenit.

De huiusmodi

Quoddam est quod inter albedinem et nigrum est.

EROTEMATA

Quare Aristoteles in definitione inquit, quod secundum naturam continenter mouetur? Quoniam ut certa extrema in motibus naturalibus existunt, ita certa μεταξὺ, quae interdum extremorum appellationem sortiuntur, si motus in his inhibeatur, reuera tamen (propterea quod natura perfecte in his non insistat aut quiescat) extrema non dicuntur. Tum autem euidentissimè media declarantur, quando motus in his continenter fit, donec ad extremum perueniatur.

Continuè moueri quænam dicuntur? Quæ & rei & temporis, quo mouentur, nullam habent intermissionem, aut rei quidem ipsius secundum quam motus fit, intermissio quædam est, temporis verò, quo mouentur, nulla: ut cum Socrates ambulans, protinus ac momento, quo ambulare desit, febre corripitur, cōtinuè moueri dicitur, quanquam pathos idem non sit (quod Aristoteles ἀπαύγια vocat) secundum quod motus existit. Nam paulo ante ambulauit, protinus febricitat finita ambulatione: quo fit, ut continuè moueri rectè dicatur, quoniam nulla tēporis parte quiescit.

Quænam maxime secundum locum distare videntur? Quæ secundum rectam lineam distant. Propterea autem mensura maximæ distantiæ per lineam rectam assignatur, quod inter duo puncta distantia hæc solum breuissima sit, atque vna eiusmodi tantum dari possit, reliquarum autem & cutuarum & arcus habentium speciem linearum, ex puncto in oppositum punctum infinitæ possunt dari: quare maximam distantiam nulla istarum mensurare poterit. Mensura enim vna esse debet.

Consequenter se habentia quæ sunt? Quando inter

IN PHYSICA ARIST.

13

id quod primum, & huius consequens est, nihil eiusdem naturae intercedit: ut domus ad domum, binarius ad ternarium.

Exempla quæ? Sunt quæ consequenter se habentia, mutuo se attingunt: ut manus manui, vel asser asseri, vel domus domui mutuo contactu copulata.

Continua quæ? Sunt quorum extrema sunt unum: ut linea lineæ coniuncta, earum extrema in vno puncto coniunguntur.

Quot modis vnus dicitur motus? Tribus: Est enim vel genere vnus, vel specie, vel numero. Genere, ut albefactio, nigrefactio. Specie, ut hæc albefactio, & hæc albefactio. Numero, ut hæc albefactio.

Motus simpliciter & vndiquaq; vnus, ex quibus constat? Tribus. Nam mobile vnum numero, & formam secundum quam motus fit, vnam numero, & tempus continuum ac vnum numero esse oportet.

Suntne aliæ vnitatis in motu acceptiones, ac considerationes? Sunt: nempe secundum perfectionem, ut circularis magis vnus motus, quam qui secundum lineam rectam fit, dicitur.

Qui motus cui motui contrarius perfectè est? Is qui est ex contrario in contrarium, huic maxime oppositus est, qui est ex contrario in contrarium: ut ex sanitate in ægritudinem, huic qui est ex ægritudine in sanitatem.

Quomodo motus quieti opponitur? Priuatimè & non contrariè: quapropter motus & motui & quieti opponi potest, non tamen eadem forma oppositionis.

Motus cuiusnam quieti opponitur? eîne vnde motus in

Exempla

Consequenter se habentia

Continua quæ

Motus

Exempla

Motus

Motus

Motus

Motus

Motus

Motus

D

EROTEMATA

capit, termino scilicet à quo, an ei, in qua res moueri desinit, termino scilicet in quem? Opponitur illi quieti, vnde motus incipit. altera enim quies, secundum quam res moueri desinit est perfectio motus, & consummatio: quare ei contraria non est. contraria enim se mutuò corrumpunt, nò verò perficiunt.

Est ne linea composita ex pñctis, aut motus ex his, quæ Græci vocant *κινηματα*, nos mutata esse, aut omnino continuum quodlibet ex inseparabilibus quibusdam? Minimè profectò. Aut enim hæc inseparabilia sua contiguitate aut continuitate continuum efficerent. Sed non contiguitate, quoniam contigua non dici possunt ex definitione contiguorum. Impartibilia enim non habent extremum: nam quod extremum habet, diuiditur in extremum ipsum, & id cuius extremum est. Sed impartibile nò admittit sectionem: quare nec extremum habet: quapropter etiam neque contiguum neque continuum esse potest alteri atomo.

Cuiusmodi hæc demonstratio est? Physica. Nam Mathematici (vt suprà dictum est) via diuisionis propositum demonstrant.

Quid est, quod in sexto libro Aristoteles demonstrat? Ille quæ in hoc libro sunt demonstrationes, de motu sunt, quatenus is de numero continuorum est.

Quid in septimo libro comprehensum est? Comparatio mouentium ad res motas, quarum demonstrationum hæc sunt capita quæ sequuntur:

Omne quod mouetur, ab alio moueri.

Primum mouēs primumque motum necessario existere, neq; in infinitam seriem mouentia & mota protendi.

Est ne linea composita ex pñctis, aut motus ex his, quæ Græci vocant κινηματα, nos mutata esse, aut omnino continuum quodlibet ex inseparabilibus quibusdam? Minimè profectò. Aut enim hæc inseparabilia sua contiguitate aut continuitate continuum efficerent. Sed non contiguitate, quoniam contigua non dici possunt ex definitione contiguorum. Impartibilia enim non habent extremum: nam quod extremum habet, diuiditur in extremum ipsum, & id cuius extremum est. Sed impartibile nò admittit sectionem: quare nec extremum habet: quapropter etiam neque contiguum neque continuum esse potest alteri atomo.

Quid in sexto libro Aristoteles demonstrat? Ille quæ in hoc libro sunt demonstrationes, de motu sunt, quatenus is de numero continuorum est.

Quid in septimo libro comprehensum est? Comparatio mouentium ad res motas, quarum demonstrationum hæc sunt capita quæ sequuntur:

Omne quod mouetur, ab alio moueri.

Thomae

IN PHYSICA ARIST.

Motum omnem finitum esse, & terminis contineri, ex
cepto circulari.

Quenam sunt praeipuae demonstrationes in octauo
libro? Illae, quarum capita haec sunt, quae sequuntur:

Motum esse sempiternum, neque incepisse, neque desi-
turum vnquam.

Vnde huius propositi argumenta venatur? Partim ex
natura motus, partim ex natura temporis: quod cum sem-
per fuisse ostendat, motum etiam semper extitisse probat.
Nam temporis intelligentia sine motu consistere nequit.

Cum motum sempiternum ostendit, quid deinde sequi-
tur, quod demonstrare conatur? Mobile esse sempiternum,
corpus caeleste scilicet: motorem etiam sempiternum, qui ta-
men neque per se, neque per accidens moueatur, in nullo
corpore, purissimam sine omni potentia materiae
infinite virtutis mentem, quae summum naturae bonum est,
ex quo, ut in prima philosophia inquit, ἡ πρώτη πᾶς ὁ κόσμος
& πᾶσα φύσις, Id est, totum calum atque natura vniuersa
dependet, & conseruatur, qui sit benedictus in secula.

FINIS.

Dij

6. C. 1. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600.

1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620.